

Het fantoom in het lichaam

Het concept van het virtuele lichaam

Mensen met fantoompijn hebben pijn in een lichaamsdeel dat er niet (meer) is. Zeventig procent van de mensen die een lichaamsdeel verliest, ervaart een fantoomlichaamsdeel. Er bestaan fantoomarmen en -benen, maar ook fantoomborsten, -penissen en -tongen^{bv 21}. Wij zijn er van overtuigd dat iedereen met langdurige pijn het een en ander over fantoompijn zou moeten weten.

Wat opvalt is dat het fantoomlichaamsdeel als 'echt' wordt beleefd. Het kan jeuken, tintelen en pijn doen. Deze symptomen worden erger als de persoon in kwestie meer gespannen is of wanneer iemand in de buurt komt van de plek waar het lichaamsdeel oorspronkelijk zat. Sommige mensen voelen ringen om fantoomvingers zitten, hebben last van oude littekens of voelen dat hun handen nog steeds het stuur van een motorfiets vastgrijpen. Anderen ervaren fantoombenen die 'niet kunnen stoppen met lopen'. De pijn die iemand na een amputatie heeft, is over het

algemeen heftiger als hij voor de amputatie ook al pijn had²². Dit is een vorm van het pijngeheugen.

Fantoompijn leert ons iets over de weergave of 'plattegrond' van de ledemaat in het brein (de 'virtuele ledemaat'). In feite zijn er meerdere virtuele lichamen in ons brein. Ze laten ons weten waar ons echte lichaam in de ruimte is. Probeer eens met je ogen dicht een kopje van tafel te pakken. Dat is geen enkel probleem: je brein gebruikt het virtuele lichaam om het echte (fysieke) lichaam te lokaliseren. En als je een been moet missen, dan legt het brein nog steeds een relatie tussen het virtuele been en de rest van het lichaam.